

Jätteiden hyötykäytön koulutushanke Vihannissa

LEADER+ kehittämishanke Nro 4117
Salme Ahola

HANKERAPORTTI

1. Hankkeen tausta ja lähtökohdat

Vihannin kunnan kaatopaikan suunniteltu sulkeminen 31.12.2001 aiheutti välittömästi tarpeen järjestää kuntalaisille mahdollisuus omatoimiseen jätteiden alkulähdelajitteluun. Tämän toiminnan alkuun saattamiseksi RV-Jätepalvelu Oy rakensi Vihannin kunnassa seitsemän ”Talteen keräyspistettä” kuutta eri hyötyjaetta (paperi, pahvi, kirkas lasi, värillinen lasi, nestepakkaus ja pienmetalli sekä paristot) varten. Nämä keräyspisteet sijoitettiin kirkonkylälle 2 ja loput 5 sivukylille, siis Alpuaan, Ilveskorpeen, Lampinsaareen, Lumimetsään ja Möykkylään.

Kuusiratiin, entisen kaatopaikan välittömään läheisyyteen rakennetaan vuoden 2002 aikana hyötyjätteiden lajittelu-, jalostus- ja siirtokuormausasema sekä pienjäte-erien vastaanotto. Ongelmajätteiden vastaanotto tapahtuu myös siellä. Kiinteistökohtaisten energiajäte- ja sekajäteastioiden tyhjennykset hoitaa RV-Jätepalvelu Oy yksilöllisten sopimuksien mukaisesti.

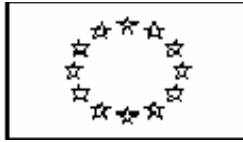
Jätteiden lajittelu hyötykäyttöön sopiviin jakeisiin onnistuu vain jatkuvan tehokkaan koulutuksen ja neuvonnan tuloksena. Näitä toimenpiteitä varten suunniteltiin opetusohjelma, joka kattaa kunnan kaikki kylät ja asukkaat vauvasta vaariin.

Toiminta sai rahoitusta LEADER+ maaseudun kehittämishankkeesta 90 % ja lopun 10 % rahoitti yksityinen RV-Jätepalvelu Oy. Alkuperäisen hankkeen kustannusarvio oli 100.000 markkaa ja se oli suunniteltu toteutettavaksi 1.11.2002 –28.2.2002 välisenä aikana, mutta sille anottiin ja saatiin lisääaikaa 30.4.2002 saakka.

Hankkeen projektipäällikön Salme Aholan työskentelypisteinä toimi Vihannin Ukonkantin projektihuone ja kirjanpidon hoiti Vihannin kunnan pääkirjanpitäjä Merja Salmen.

2. Hankkeen organisaatio

Ohjausryhmä on tehnyt hankkeen edistymistä koskevat päätökset ja muutokset päärahoittajan ohjeiden edellyttämällä tavalla. Jäseninä ovat toimineet Raahen Seutukunnan elinkeinoasiamies Pekka Kilpimaa, Vihannin kunnan ympäristösuojelusihteri Ilkka Haataja, RV-Jätepalvelu Oy:n toimitusjohtaja Heikki Haapakangas ja projektipäällikkö Salme Ahola. Ohjausryhmä kokoontui

kuusi kertaa yksinään ja vielä kolme kertaa yhdessä kylien jätevästävien kanssa. Muistiot tilaisuuksista on laatinut projektipäällikkö ja ne ovat arkistoituina Vihannin kunnalla.

Hankkeen **vastuullinen johtaja Pekka Kilpimaa ja projektipäällikkö Salme Ahola** ovat yhteistyössä toteuttaneet toiminnan asiantuntijoina toimineiden **Ilkka Haatajan ja Heikki Haapakankaan** avustuksella. Projektipäällikkö etsi kyliltä yhteyshenkilöt, keräsi heille opetuskansioihin tukimateriaalia samalla kun hankki aineistoa opasvihkoseen. Hän on myös sopinut ja järjestellyt koulutus- ja neuvontatilaisuuksia päiväkodeista eläkeläistapaamisiin ja kyläkokouksista marketteihin, kertonut tilaisuuksissa yksin tai yhdessä paikallisen jätehuoltoneuvojan kanssa uudesta järjestelmästä sekä laatinut niistä muistioita samoin kuin ohjausryhmän kokouksistakin. Heikki Haapakangas ja Ilkka Haataja ovat olleet mukana tilaisuuksissa minkä työkiireiltään ovat ehtineet ja antaneet korvaamatonta kokemuksellista ja tiedollista apua.

3. Hankkeen kesto ja aikataulu

Alkuperäinen hankkeen kesto-aika oli 1.11.2001 – 28.2.2002, mutta erinäisten alkutoimenpiteiden viivästymisen vuoksi päästiin alkuun vasta 19.11.2001 ja anottiin sitten kahden kuukauden lisäaikaa eli 1.3.- 30.4.2002 saakka. Hankkeen saama lisäaika ei edellyttänyt muutosta määrärahoihin.

4. Tavoitteet

Tavoitteena oli työllistää yksi henkilö täysipäiväisesti projektipäällikön tehtäviin hankkeen ajaksi.

Tiedotus- ja aktivointitilaisuuksia suunniteltiin luotaviksi 50 kappaletta ja ainakin 800 henkilöä edellytettiin niihin osallistuvan, joista alle 30 vuotiaita olisi puolet eli 400.

Tavoitteet saavutettiin kaikilta osin, jopa ylitettiinkin. Yksi kokopäiväinen naistyöpaikka kesti yli viisi kuukautta.

Opastus- ja neuvontatilaisuuksia järjestettiin 59 ja niihin osallistui 1189 henkilöä. Miehiä oli 486 ja naisia 703, joista alle 30 vuotiaita 582.

5. Toiminnan kuvaus

Edellä esitettyjen tavoitteiden saaminen käytännön toiminnaksi, uuden jätehuoltojärjestelmän perusteelliseksi omaksumiseksi ja jatkuvaksi jätteiden lajittelun- ja kierrätyksen lisäämiseksi etsittiin joka kylältä oma jätehuoltoneuvoja. Heille työstettiin opetuskansiot kenttätöiden tueksi ja samalla kerättiin ja suunniteltiin tarvittava materiaali ”Jätteiden lajittelu- ja kierrätysohjeet 2002”-vihkoseen, jonka lopulliseen painoasuun on eniten vaikuttanut vihantilaisen **Kari Malkamäen** omistaman **Laatupaino Oy:n** ammattitaito. Symboli-oravat ovat myös vihantilaisen 7.luokan oppilaan **Helena Harjun** piirtämistaidon näytteitä.

Kyliä jätehuoltoneuvojat ja yhden opastustilaisuuden osanottajat pääsivät sanomaan mielipiteensä ja lisäyksensä jo oppaan ”raaka versioon”, kunnes viikonloppuna 19.01.-

20.01.2002 saatiin sitten ”uunituore” ohjevihkonen jakeluun jokaiseen talouteen Vihannin kunnassa.

21.01.2002 olikin sitten Ilveskorvessa tuoreeltaan koko päivän (klo 8.00- 21.00) mittainen tietoisuus. Kahdeksalta aloitettiin neuvonpidolla kylän jätehuoltoneuvojan kanssa ja pukeuduttiin ”Roska-peikoksi” ja intiaani-äidiksi ensimmäisinä saapuvien ryhmiksen ja seurakunnan kerhon lapsien iloksi. Seuraavana olivat sitten vuorossa Ilveskorven ala-asteen oppilaat opettajineen. Pienen henkäisyn jälkeen paikalle saapuivat ”Ikinuoret”. Iltatilaisuuksia oli kaksi, toinen Korvenraivaajien talolla, jossa myös kerholaiset ja koululaiset olivat olleet opiskelemissa ja toinen Käpylässä, Vihannin ja Oulaisten kunnan rajalla. Päivän saldo oli 119 henkilöä kuulemassa. Tämän ensimmäisen kyläopastuksen muistion laati Ilveskorven jätehuoltoneuvoja **Ritva Mustakangas**. Hän on myös ”Roska-peikko”-idean äiti.

Aivan näin rankkoja päiviä ei jatkossa pidetty, korkeintaan kaksi tai kolme opetustilaisuutta, poikkeuksena kuitenkin koulut, joissa luokkia saattoi olla enemmänkin. Päiväkodit ja ala-asteet Vihannin kunnan alueella, samoin kirkonkylän ylä-aste ja lukio käytiin läpi ensimmäisinä. Kyläyhdistykset, yrittäjät, marketit, muut yhteisöt ja järjestöt ja asuntoyhtiöt kutsuivat tilaisuuksiinsa tai halusivat lisätietoa.

Lapset, nuoret ja eläkeläiset olivat mukana tilaisuuksissa, mutta työikäisen väestön mukaan saaminen osoittautui työlääksi ja siinä auttoivat mielellään markettien kauppiaat.

6. Tiedotus

Tiedotteet lehdille olivat jo menneet ennen kuin hanke päästiin todenteolla aloittamaan.

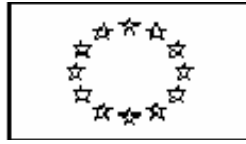
7.12.2001 lähetettiin Sanomalehti Kalevalle, paikallislehtiin ja radio Pookille tiedotteet hankkeen aloittamisesta.

12.12.2001 pidettiin lehdistötilaisuus, jossa paikalla olivat Kalevan ja Pyhäjokiseudun toimittajat. He tutustuivat myös ”Talteen keräyspisteisiin”. Raahelaiseen ja Raahen Seutuun lähetettiin tiedote faxilla, Kalajokilaakso-lehdessä kävi Heikki Haapakangas henkilökohtaisesti ja radio Pooki haastatteli 13.12.2001 Ilkka Haatajaa.

16.01.2002 kävi Raahen Seudun toimittaja haastattelemassa ja tutustumassa keräyspisteeseen. Paikalla olivat Ilkka Haataja, Heikki Haapakangas ja Salme Ahola.

Ilveskorven tapahtumaan ei saatu lehtiväkeä mukaan, mutta Alpuan koululla 24.01.2002 oli Pyhäjokiseudun toimittaja kyselemässä esikoululaisten mielipiteitä ”Roska-peikosta”. Samoin Alpuassa 29.01.2002 seurakunnan kerholaiset pääsivät kuvaan Raahelaisen toimittajan seurattessa ”Roska-peikon” satutuntia ja tärkeää tietoa lajittelusta ja kierrättämisestä.

Vihannin markkinoilla 25.5.2002 sitten kukitettiin ja palkittiin kaikkien kylien jätehuoltoneuvojat oravapatsaalla, sekä parhaiten ja puhtaimmin ”Talteen keräyspisteeseen” kierrätettävät jätteet lajitellut Ilveskorven kylä sai vuodeksi haltuunsa palkinto-kellon ja kaikki vihantilaiset saivat kiitokset myönteisestä suhtautumisesta uuteen järjestelmään.

7. Koulutus

Koulutustilaisuuksia järjestettiin kaikkiaan 59 kappaletta. Nuorimpia osanottajia olivat päiväkotien ja seurakunnan kerhojen lapset. Kirkonkylän, Alpuan, Ilveskorven, Lampinsaaren ja Lumimetsän ala-asteiden oppilaat myös saivat opetusta jätteiden lajittelussa ja kierrättämisessä. Vihannin kirkonkylän yläasteen ja lukion oppilaat olivat kuuntelemassa ja kyselemässä uudesta jätehuoltojärjestelmästä.

Kaikilla Vihannin kylillä on pidetty koulutustilaisuuksia kyläyhdistyksien ja muiden järjestöjen kokouksissa. Yrittäjät, terveyskeskus, eläkeläisjärjestöt ja muutamat asuntoyhtiöt ovat olleet myös kiinnostuneita hankkeesta ja saaneet opastusta.

Työikäisen väestön opastaminen onnistui parhaiten Markettien tiloissa.

Koulutustilaisuuksiin osallistui kaikkiaan 1189 henkilöä, joista miehiä 486 ja naisia 703. Alle 30 vuotiaita heistä oli 582.

8. Yhteistyötahot

RV-Jätepalvelu Oy,
Vihannin lukio ja yläaste, Vihannin kirkonkylän, Alpuan, Ilveskorven, Lampinsaaren ja Lumimetsän ala-asteet ja päiväkodit
Vihannin seurakunnan kerhot
Vihannin eläkeläisjärjestöt
Alpuan, Ilveskorven, Kuusiradin, Lampinsaaren, Lumimetsän, Myllyperä-Perukan ja Möykkylän kyläyhdistykset
Vihannin yrittäjät
K-lähikauppa Hilakivi, S-market 3-veljestä, Siwa Vihanti ja Alpuan Valinta-Vinkit ja muut Vihannin erikoisliikkeet
Sanomalehti Kaleva, paikallislehdet Pyhäjokiseutu, Raahen Seutu, Raahelainen ja Kalajokilaakso, Radio Pooki ja Vihannin kunnan tiedotuslehti Vihannin Harjulta.
Vihannin 4-h-yhdistys.

9. Tulokset

Yleinen tietoisuus jätteiden hyötykäytöstä, lajittelusta ja kierrätyksestä on lisääntynyt kuntalaisten keskuudessa, josta osoituksena on vilkastunut kiinteistökohtaisten jätteistöiden myynti. Samalla on koko ajan tihentynyt ”Talteen keräyspisteiden” tyhjentämisen tarve.

Hankkeessa luodun kylien neuvoyverkoston toiminnasta sovittiin tulevaisuuden varalle niin, että säännöllinen yhteistyö jäteyrityksen kanssa jatkuu ja valistus tavoittaa yhä laajemmin kuntalaisia.

Hankkeen aikana työstetty ”Jätteiden lajittelu- ja kierrätysohjeet 2002”-vihkosen saama palaute on ollut pääosin myönteistä ja sitä on pidetty hyvänä muistin varmistajana, kun se jaettiin jokaiseen Vihannin kotitalouteen.

Ohjausryhmän yksimielinen mielipide oli, että hanke oli onnistunut yli odotusten.